

DR. F. ZBAŠNIK:

Zlat.

IX.

Peter omaguje.

Peter je končal pravne študije. A če je hotel biti doktor, je moral napraviti še tri izpite. To bi mu samo na sebi ne bilo provzročalo posebnih težav. V enem letu bi imel vse za sabo, ako bi bil sin bogatih staršev, ki bi ga podpirali, in ako bi bilo zanj vse eno, če si izbere malo prej ali malo pozneje svoj poklic. Toda Peter je moral gledati, da si poišče čim prej službo, zakaj le tako je mogel upati, da pride v doglednem času do plače. Čakal ga je torej dvojni trud: čez dan delo v pisarnici, ponoči pa učenje doma. Vstopil je bil pri sodišču, a tistikrat so bile razmere take, da je moral mlad človek delati brezplačno, časih nekaj mesecev, časih tudi vse leto in še dlje, preden so mu naklonili kako podporo.

Skrbi in nadlog torej ni bilo še konec! Da, reče se lahko: čim bliže je bil svojemu cilju, tem večje so bile zapreke! Dokler je študiral, si je lahko kaj zaslužil s poučevanjem. Zdaj tega ni mogel več. Prečepeti ves dan v pisarnici, često celo pozno v noč, poleg tega pa še učiti se — kje naj bi dobil časa za to, da bi si kaj prislužil?

Na srečo je imel dobre ljudi, ki se jim je smilil in so mu pomagali, kolikor so mogli. Neka rodovina, ki je bil pri njej več let hišni učitelj in ki ji je odgojil dvoje sinov, mu je odstopila majhno sobico za stanovanje in ga poleg tega povabila, da naj bo tudi na hrani pri njej toliko časa, dokler se v njegovih razmerah kaj ne preokrene in mu bo mogoče, da si življenje uravna po lastni volji. Peter je vabilo hvaležno sprejel, a poudaril je, da tega ne more vzeti zastonj in da svoj dolg poravna, kakor hitro bo le mogel.

O, kako si je želel tistega dne, ko bi bil mogel položiti na mizo prvi denar ter izjaviti: Odslej naprej hočem biti točen plačnik za vse, kar bom prejemal; polagoma poplačam pa tudi ono, kar sem že dolžan!

A čas je potekal, on pa je delal še vedno zastonj in nič ni kazalo, da se kmalu kaj izpremeni. Najhuje pa mu je bilo, da se zaradi preobitega dela, ki ga je imel v službi, ni mogel učiti in pripravljati za doktorske izpite. In še nekaj ga je peklo: da svoje drage mamice zdaj niti toliko ni mogel podpirati, kakor jo je takrat, ko je še študiral.

Spričo vsega tega ni čudno, da je časih obupal. »Preveč si si naložil, Peter!« je nekoč rekel sam sebi. »Tvoj boter je omagal že prvega polleta, ko je bil na vseučilišču, ti pa omagaš zdaj, ko si že tako blizu cilja! Kar je preveč, je preveč! Ne, tega ne zdržim! O, dobri boter, tvoj zlat zopet ne doseže svojega namena! Nisi ga dal pravemu človeku! Toda izmenjam ga ne! Te nevarnosti ni več! Ne izmenjam ga

za ves svet ne! Če si sam ne priborim doktorskega klobuka, ga tudi jaz podarim komu, ki mu bo morda usoda bolj naklonjena, kakor je bila meni in tebi, moj dobri boter!«

Nekoč je svojemu predstojniku potožil, da ima tako malo časa za učenje. Ta pa mu je prezirljivo odvrnil: »Čemu pa vam bo doktorat? Jaz tudi nisem doktor, pa sem vendar nekaj dosegel! In ali je morda naš predsednik doktor? ... Prijatelj, res ne vem, zakaj se še mučite z učenjem!«

To mu je še bolj vzelo pogum. Bili so časi, ko je misel na doktorat res že popolnoma opustil in pometal knjige v kot, ki bi se moral učiti iz njih. Toda nenadoma je zopet zahrepenel po njih in iznova ga je prešinilo veselje do učenja. »Pa če se ves svet zakolne proti meni,« je vzklikal v takih trenutkih, »jaz hočem, hočem, da se izpolni želja mojega botra!«

In potegnil je zopet knjige iz prahu in iznova jih je začel prebirati, kadarkoli je imel kaj prostega časa. Zjutraj se je večkrat zbudil na vse zgodaj, pa se je sklonil pokonci, posegel po knjige in se začel učiti. Po eno uro, dve uri se je tako učil in zopet se mu je zbudilo upanje, da doseže svoj cilj.

Še se mu je seveda od časa do časa vračala malodušnost. Nekoč, ko je bil od dela do skrajnosti izčrpan in izmučen, je začel iznova razmišljati, ima li to kaj zmisla, da se toliko trudi in si toliko prizadeva. Kdo ve, če so bile botrove besede, ko mu je izročil zlat, res tako mišljene in mu ga je res samo zaradi tega dal, da bi mu pomagal z njim do doktorstva! Morda je pa tako govoril samo zaradi lepšega! Če pa ga je hotel s svojimi besedami vzpodbuditi k pridnosti, je svoj namen itak dosegel! Saj priden je bil! In vedno je imel v čislih njegov spomin! Napram botru je bil torej storil v polni meri svojo dolžnost! Zakaj potem še gre? Ali za čast, za slavo? Častiželjnost, slavohlepje ni baš lepa lastnost! Za njima tiči često ničemurnost, nadutost in tudi sebičnost!

A ko je tako preudarjal in si izpraševal vest, se mu je nenadoma zjasnilo, in odgovoril si je na ta vprašanja:

»Ne, ne gre za čast, ne gre za slavo! Gre temveč za to, da ostane sam sebi zvest, da se ne izneverim svojim načelom, da se izkažem moža — junaka, ki se ne da oplášiti od vsake neprilike! Kakor človek sem, ki se je namenil, da spleza na visoko goro! Ali se bo ta vrnil sredi pota, ako začuti, da mu postajajo noge trudne? To pač ne bi bilo junaško! In kaj ga žene v višavo? Ali misel, da se bo potem lahko ponašal s tem? Ne! Človek hoče zaradi tega na visoki vrh, da uživa ondi krasni razgled, ki se razprostira pred njim, da se divi ondi veličastvu božje prirode in se veseli uspeha svojega truda! Nekoč bo konec vsemu hudemu, nekoč bo konec zaprekam — nekoč napoči ura, ko se obrne vse na bolje! Zato hočem vztrajati, vztrajati!...«

In res se je obrnilo na bolje! Kar nepričakovano se je bilo izpraznilo neko službeno mesto, in Peter je dobil svojo prvo plačo! Kar je zdaj najprej storil, je bilo, da je natanko preudaril, koliko sme od svojih mesečnih prejemkov porabiti za odplačevanje dolga, koliko bo mogel dajati svoji mili mami in koliko lahko potroši za tekoče potreščine. Še vedno je težko izhajal. Še vedno si je moral pritrjavati pri najpotrebnejših stvareh. Da bi si prihranil kaj, iz česar bi plačal

pristojbine za pripustitev k strogim izpitom, na to ni bilo misliti! Vedel je, da se bo moral zaradi tega iznova zadolžiti in to mu ni bilo prijetno, vendar pa si ni dal več omajati poguma in to tem manj, ker ga je bila doletela še druga sreča — premestili so ga namreč k oddelku, kjer ni imel več toliko dela kot doslej. Zdaj je imel večere zase. Posvetil se je lahko z novo vnemo učenju in tako je šel že čez nekoliko mesecev po tistem polagat prvi strogi izpit...

Srečna dežela.

Tam daleč ob morske čeri
valovi so barko razbili,
kar bilo na njej je ljudi,
na pust se otok so rešili.

Roditelja Mina, Andrej
in dva nedorasla otroka
živeli so borno odslej
le-tam med skalovjem otoka.

Hodili vsak dan so na breg,
na morje široko so zrlji,
s solzami v otožnih očeh
po domu nekdanjem so mrlji.

»Sam Bog nam usliši prošnjo:
Tod mimo nam ladjo privedi,
da vrnemo zopet se z njo
v domovje v pomorščanov sredil!«

In res, neki dan, o poglej,
priplava tam barčica mimo,
poprosi mornarje Andrej:
»S seboj nas vzemite; trpimo!«

»Posamno vas rešimo vse,
sicer se nezgode je bati,
zdaj oče le z nami naj gre,
drug pot pa na vrstji bo mati!«

Ostali zaplakali so
in roke v obupu so vili,
nestrpnost vsi čakali so,
kdaj drugi se bodo rešili...

In glej, nekaj časa nato
se vrnejo z barko mornarji
in vzamejo mater s seboj,
obupna otroka Bog varjil

Čez čas pa so zopet prišli,
po enega pa le otroka,
v bridkosti se drugi topi
in milo, prav milo se joka...

Naposled pa pridejo spet,
in drugi otrok se odpelje,
ubožček vesel je, razvnet,
izpolnile so se mu želje!

Domá pa bo svojce objel,
od sreče vsi bodo jokali,
zavrnil bo fantič in pel:
»Zdaj bomo pa tukaj ostalil!«

Ni to naš pozemeljski dom
in barka ni barka rešilna,
življenje — to je brodolom,
trpljenja je mera obilna!

Težav vseh odreši nas — smrt,
ki vodi nas v boljšo deželo,
tam božji razteza se vrt,
veselje bo tamkaj nam cvelo.

Ta barka je krsta samó,
pogrebci mornarji so vrli,
ki z nami do groba gredó,
ko bodemo tukaj umrli.

Vsi nekdanj se vidimo tam
v tej lepi in srečni deželi,
luč večna svetila bo nam,
neločno tam bomo živeli!

Janko Leban.